

N.F.S. Grundtvig “Ordet og Troen efter Christi egen Lærdom [Den christelige Børnelærdom, 1. udgave, 12. artikel]”

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.13, november 2018

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tilføjet punktkommentarer i version 1.14, april 2019

Tilføjet indledning i version 1.21

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1857 (SJ: 1200)

Andre udgaver

US *Udvalgte Skrifter* 9

VU *Værker i Udvalg* 6

Teksten er etableret af Steen Tullberg

Punktkommentarer og tekstredigering er skrevet af Steen Tullberg, redigeret af Klaus Nielsen og Vanja Thaulow

Indledning er skrevet af Anders Holm, redigeret af Stine Kysø Pedersen og Steen Tullberg

Tilsyn ved punktkommentarer ph.d. Anders Holm

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

|A:289 |US:437 |VU:109

Ordet og Troen efter Christi egen Lærdom.

(N. F. S. Grundtvig)

“*Ordet og Troen*,” var det almindelige Løsen ved det store Omsving, den saakaldte “Reformation” i det 16de Aarhundrede, og hverken var der nogen Anden af Reformatorerne, der lagde saa hjertelig og saa aandelig hele Vægten paa disse Guds Naade-Virkningers Grund-Kræfter, som *Morten Luther*; heller ikke er nogen *christelig* Reformation ∴ *Fornyelse* tænkelig, uden at disse Grund-Kræfter betragtes i Herrens og deres eget Lys, og træder i levende, uafbrudt Vexel-Virkning. Ligesom der nemlig staaer skrevet, at Alt er blevet

ved *Guds-Ordet* og Intet uden det, saaledes er *Ordet Aandens* eneste levende og kiendelige *Udtryk* baade i Himlen og paa Jorden, og ligesom paa den anden Side Herren vidner, at for *Troen* er Alting mueligt, saaledes vidner Erfaringen, at for *Vantroen* er Alting, aandelig talt, umueligt.

Men uagtet man saaledes ved at nævne *Ordet og Troen*, igrunden har udtalt Grund-Sætningen for al sand Oplysning, ikke blot om Christendommen, men om al guddommelig og menneskelig, *aandelig* og *hjertelig* Virksomhed, saa er det dog langt fra at enten i det hele den store Vexel-Virkning mellem Gud og Menneske, eller i Sær|[VU:110](#)deleshed det *christelige* Liv og Levnet fra Apostel-Tiden: Livet i Guds Søns Tro, er blevet fornyet i Christenheden, saa at denne Fornyelse, denne virkelige Reformation, som aabenbar ikke blot var *Morten Luthers* Ønske, men [|A:290](#)hvis Mulighed hans Liv og Levnetsløb beviser, den synes meget mere hartad kvalt i Fødselen, og begynder i alt Fald først nu kiendelig at udvikle sig af Svøbet.

Aarsagerne til dette Misheld og Langdrag er nu vist nok mangfoldige og samles bedst i den Kiendsgierning, at man baade fik og vilde have en *Stats-Kirke* der lignede *Kirke-Staten*, thi naar en Stats-Kirke er allertaaleligst for “Ordet og Troen,” da er den dog altid et Svøb af Staaltraad eller et Snørliv, som Livet kun i sin Barne-Skikkelse til Nød kan taale; men hvor [|US:438](#)fri end Rørelsen udvortes var blevet, vilde man dog aldrig være kommet videre, naar man ikke først havde gjort det Fremskridt i Oplysning om “Ordet og Troen,” som var Nutiden forbeholdt, saa vi taler ikke længer om Ordet og Troen, eller om “Ordet og Sacramenterne,” hver for sig, som to lige guddommelige Grund-Kræfter, der kun skulde virke sammen til christelig Gienfødelse og Fornyelse, fordi Gud vilde det saa, da de ellers hver for sig godt maatte kunne udrette det Hele, men vi seer og siger, at det er kun “*Troes-Ordet*” og “*Ord-Troen*,” hvorom her kan være Tale, og at deres Sammen-Virkning og Vexel-Virkning er ligesaa vel fra Menneskets som fra Guds Side det *christelige* og menneskelige Livs og Levnets nødvendige Forudsætning og Betingelse.

Man kan nemlig vistnok med Rette sige, at dette alt igrunden var *Morten Luthers* Mening, naar han talte om Ordet og Troen og om Ordet og Sacramenterne, thi baade var han langt fra at ophøie den *vilde* Tro, der fæster sig til noget andet end et *udvortes* kiendeligt *Guds-Ord*, og han var ligesaa [|A:291](#)langt fra *papistisk* at tage de saakaldte *Sacramenter* for Saligheds-Midler *uden Guds Ord*; men uagtet han endog ivrig forfægtede, at *uden* Guds Ord var den saakaldte “Daab” ingen Daab, intet Gienfødelsens og Fornyelsens Bad, men det *bare Vand*, saa beholdt han dog det farlige Udtryk “Ordet og Sacramenterne,” som om de adskilte, hver for sig, kunde enten heelt eller halvt frelse og saliggjøre, og uagtet

han baade indsaae og indskærpede, at “Troen” ved blot historisk og skoleret at hænge sig ved *Skriftens* Udsagn, derved ingenlunde var *levende* fæstet til Guds Naades og *det evige Livs Ord*, saa *nævnedes* han dog *intet* andet udvortes *kiendeligt Guds-Ord* end *Bogstav-Skrif|VU:111ten*, hvortil *Troen* maatte fæste sig, baade for at være *christelig*, for at findes *levende*, og for at overvinde Verden.

Medens det derfor skal være langt fra os at prale med Oplysningen om Ordet og Troen, som noget *splinternyt*, da vi tvertimod gladelig indrømme, at det er den *ældgamle* christelige Oplysning, som Herren selv har sørget for, ved at sætte sit Lys i Stage til at skinne for alle dem, som er i Huset, og at det aabenbar var ved *denne* Oplysning, Morten *Luther* fandt Veien ud af Pavedømmets Mørke, saa maae vi dog, for Sandhedens og Menighedens Skyld, ikke blot indrømme, men indskærpe, at det selv for *Luther* stod meget i Skygge, baade *hvorledes* Ordet og Troen og *hvorledes* Ordet og “Sacramenterne” forholdt sig til hinanden og sammenvirkede til det store Gienfødelses og For|US:439nyelses Værk i Christi Menighed, og at hos de *lutherske Skriftkloge* blev Tankegangen og Tale|A:292maaderne om denne Hovedsag daglig dødere og mere forvirrede, saa at vi nu har meget ondt ved endog blot at blive forstaaet af dem, naar vi med de allerjævneste Ord og paa det allertydeligste udvikler den christelige Oplysnings ældgamle, i Pavedømmet skjulte, men af *Luther* paany opdagede Grundsætning om “Ordet og Troen,” det *christelige Guds-Ord* og den dertil svarende *Menigheds-Tro*, som de to i Saliggjørelsens Orden uadskillelige Grund-Kræfter.

Til Lykke er det imidlertid ikke saaledes med *Kvinder* og *Børn*, eller med *Mennesket* i det hele, som det sædvanlig er og altid har været med de *Skriftkloge* og *Boglærde*, der saa ofte enten slet ingen Tro har paa det *evige Liv*, eller sætter sig dog haardnakket fast i den Indbildning, at det er ved *Randsagelsen* af en eller anden *Bogstav-Skrift*, at de har fundet eller finder dog en af Dagene det *evige Liv*, og at hvis de *Ulærde* og *Ustuderede* kan faae lidt Deel i det evige Liv, da er det ene ved at *troe paa de Skriftkloge* og lære deres Bogstavskrift og Tankegang udenad. Lige saa lidt derfor, som, da *Ordet* blev *Kiød* og boede blandt Menneskens Børn med den Eenbaarnes Herlighed, ligesaa lidt, som de *jødiske Skriftkloge* da vilde komme *til ham*, som Skriften gav Vidnesbyrdet, at *kun han* havde det *evige Livs Ord*, for at faae Livet af hans Naade, ligesaa lidt maae vi vente, at vore Dages *Skriftkloge*, skøndt de kalde sig *christelige* og indbilde sig at være det, vil i Hobetal give den christelige Grund-Oplysning Magt, som Apostel-Skriften giver Vidnesbyrd, at vi have det evige Livs Ord, fuldt |VU:112af Naade og Sandhed, midt |A:293iblandt os, i det *Troens* og *Haabets* og *Kiærlighedens* Ord af Vorherres *Jesu Christi* egen *Mund*, med “hans egen *Røst*”, som *lyder til os* alle fra ham, ved hans egne

Indstiftelser: den hellige *Daab* og den hellige *Nadver*, og at dette Guds Naades Ord vel er det samme, som *Apostel-Skriften* beskriver og giver Vidnesbyrd, men kan naturligviis ikke findes, og findes derfor naturligviis ikke heller *levende* og *kraftig*, er ingenlunde "*Aand og Liv*" i den døde og stumme *Bogstav-Skrift*, og har ingenlunde i *Bogstav-Skriften*, men kun i den troende, udødelige *Menigheds* Mund, som Christi Evangeliums lydelige *Bekiendelse*, høirøstede *Forkyndelse* og glade *Lousang*, sit levende, almeengyldige og urokkelige *Vidnesbyrd*.

Lad os dog betænke, hvad det vil sige og har at betyde, at da "*Ordet blev Kiød*" for at boe hos os med den Eenbaarnes Herlighed, da *Guds-Ordet*, den himmelske Faders eenbaarne Søn, **|US:440**aaenbarede sig paa det Klareste i menneskelig Skikkelse med guddommelige Ord og Gierninger; da finder vi, i alle de fire Evangelier, *Skriftkloge* Nok blandt hans *Tilhørere*, som fristede ham og stod ham efter Livet, men vi finder kun en *eneste Skriftklog*, som virkelig *kom til ham* for at *finde* det evige Liv, og at selv denne *eneste* Skriftkloge, som vi finder i *venlig* Samtale med Herren, *Nikodemus* nemlig, selv han kom kun til *Jesus* om *Natten*, fordi han af Menneske-Frygt ikke turde om *Dagen*, selv hos *Nikodemus* rokkedes Troen paa den guddommelige Lære-Mester, saasart han viste ham til "*Gienfødselsens Bad*" og til *Aandens* Dampvogn, **|A:294** som kun kan *høres*, for at finde det evige Liv, og han kom aldrig mere til Herren, før han laae *Liig*, saa det er endnu et *Spørgsmaal*, om selv hans *Tro* nogensinde blev ret *levende*!

Lad os fremdeles betænke, at alle Herrens *tolv* Apostler var *ulærde* Mænd, og at den *Trettende*, hans *eneste skriftkloge* Apostel, *Paulus*, først hørde til hans arrigste Fiender, og maatte af den *himmelfarne* Frelser ligesom med Vold og Magt drives til Omvendelse og Tro, og lad os da heller forundre os over, at dog *nogle* Skriftkloge hos os give Herrens *Munds Ord* Magt og søge deri det evige Liv, end over, at de ikke er langt flere.

Vi vil nu ikke her inklade os i en dybere Undersøgelse om Grunden til, at skøndt Herren selv, som skrevet staaer, har vidnet, at det er af *Ordet* som det udgaaer af *Guds Mund*, at Mennesket *lever*, **|VU:113** og skøndt *Apostel-Skriften* heel igiennem vidner om Herrens *Munds Ord*, som han med *Aand og Liv* lægger sin Menighed i Munden, saa holder det dog netop haardest for de *Skriftkloge* at komme til dette Herrens mundlige Ord, for deraf at faae Livet; men vi vil kun, ligesom i Forbigaaende, bemærke, at da *Bogstav-Skriften*, skøndt den ikke engang er et *Skygge-Billede* af det *mundlige* Ord, men *ligner* det slet *ikke*, og er da kun et vilkaarligt Tegn *derfor*, dog fører *Titel af Ord* paa alle Tungemaal, saa er for de Uoplyste Sammenblandingen og Forvexlingen af "*Tale og Skrift*" ikke blot meget fristende, men hardtad uundgaaelig, da selv *Kvinden*, der dog godt føler, at der er samme Forskjel paa det

kiærlige Ord, som flyder |A:295| fra varme Læber og de tilsvarende *Bogstaver*, som flyder fra den kolde Pen, som der er mellem *Kysset* af de varme Læber og af de kolde Bogstaver, selv *Kvinden* tør neppe nok troe sit eget *Hjerte* bedre end de *Skriftkloges Penne*. Kun derfor, naar *Aanden* virkelig taler til *Menigheden* og beviser med Ild og Kraft, |US:441| at han er saaledes nærværende i Mundens Ord om aandelige, hjertelige og evige Ting, som han hverken kan eller vil være det enten i *Bogstavskrift* eller i noget andet Værk af *Menneske-Hænder*, kun da føler Menneske-Hjertet hos os Alle og dybest hos *Kvinden*, at det baade tør og for *Samvittighedens*, for Sandhedens Skyld maa fæste Tro til *Aandens Vidnesbyrd*, uden at ændse, hvad al Verdens Skrift-Klogskab og al Verdens-Klogskab kan have derimod at indvende. Naar vi derfor *skriver* om disse Ting, da maae vi endelig huske, at ifølge den Oplysnings-Grundsætning om Herrens Munds Ord og Troen derpaa, som vi stræber at gjøre gjældende, *ifølge* netop *deraf* kan *vor Skrift* umuelig hos vore Læsere føde nogen *levende* Overbeviisning om, at det er kun af *Ordet*, saa varmt, som det udgaaer af *Guds Mund*, at Mennesket lever, men at vi enten maae *forudsætte* denne *levende* Overbeviisning hos vore Læsere, eller skrive til dem: vil I forstaae os, da gaaer hen og hører, hvad *Aanden* *mundlig* og lydelig taler til *Menigheden*! Alt hvad vi nemlig ellers med *Pennen* kan gjøre til vore Læseres aandelige Gavn, det er at sætte Tegn, som kun de forstaae og kan benytte, som har *hørt Guds Aand* og heller end gierne modtaget *Ordet* fra de *glødende Tunger*, som beviser sig selv for |A:296| de *brændende Hjerter*, thi ligesaa lidt som vi kan forplante *aandeligt Liv* med vore Fingre og vore Penne, ligesaa lidt kan |VU:114| vi igrunnen dermed *tænde aandeligt Lys*, men vi kan kun *pege* paa begge Dele i *Aandens* mundlige Ord, som intet verdsligt Øie kan see, og som Ingen kiender uden hvem der har hørt dets Røst og fornummet dets Kraft, da det ene er med sit *levende* Ords *Kraft*, at *Aanden* kan *bevise* sin aandelige, usynlige og uhaandgribelige, Sandhed og *Virkelighed*. Desuagtet er ikke blot Apostel-Skriften som et aposteligt Vidnesbyrd hele *Menigheden* uundværlig, men selv *vores* christelige Skrift er saa langt fra at være unyttig eller overflødig, at den tvertimod for alle *christelige Læsere* i *vor Tid* og *vor* Læseverden maa være ønskelig, og vel for de Læsere, der føle Trang til at gjøre sig selv og hinanden Regnskab for deres Tro og Haab, findes uundværlig.

Naar vi saaledes har hørt og troende modtaget *Aandens* Vidnesbyrd om *Guds-Ordet til os* af Herrens egen Mund ved den hellige Daab og den hellige Nadver, og om Troen paa dette Guds-Ord, som eet i *Aanden* med Herren selv: Guds-Ordet af Evighed, som veed guddommelig af sig selv at sige (er sig selv guddommelig bevidst) og blev Kiød, blev Menneske, som en af os i alle Maader, kun uden Synd, i Tidens Fylde, og er i *Aan*|US:442| *den* virkelig,

lyslevende, baade aandelig og aands-legemlig eller hjertelig med *Sine* alle Dage til Verdens Ende, og naar vi, paa Grund heraf, føler os ved Daaben indfødte i Guds Rige og ved Nadveren indlemmede i Herrens aandelige Legeme, som er hans Fællesskab, **A:297** da føler vi Alle meer eller mindre Trang til at gjøre det tydeligt for os selv og for hinanden, at skiøndt dette for Verdens-Klogskaben klinger ligesaa hemmelighedsfuldt og æventyrligt, som hvad de vildeste og mørkeste Sværmere har fortalt os om *deres Aand*, som de sædvanlig ogsaa kalder Guds *Helligaand*, og har tit kaldt *Christi Aand*, saa er vor Tro og Bekiendelse dog baade kiendelig og himmelvidt forskiellig fra alt Andet, og har i sig selv den klareste Sammenhæng, og den jævne Fattelighed for alle virkelige Mennesker, som *forudsætte sig skabte* i den sande *Guds Billede* til Deelagtighed i Hans evige Liv.

Denne *Forudsætning* af *Menneskets* virkelige Skabelse i *Guds Billede* til det *evige Liv*, den paastaaer nu vist nok Verdens-Klogskaben, er en urimelig Indbildning, som kun er bygget paa første *Mosebog*, og maa staae eller falde med denne gamle Bog, hvis guddommelige Ufeilbarhed vi nok skal lade være at bevise; men herved glemmer Verden ganske to *uimodsigelige* Ting, og da først og fremmest, at *dersom* Mennesket *ikke* var skabt i *Guds* **VU:115** *Billede*, ligesaa virkelig som noget Barn kan bære sine Forældres Billede, da var det umuligt for Mennesket at have nogen sand og levende Forestilling om Gud eller hans Egenskaber, hvortil Mennesket kun er bekvemt, naar der er *Noget* i Mennesket af Alt hvad der er i Gud, og at naar nu Verden dumdristig vilde frakiende Mennesket al Bekvemhed til at kiende Gud, da vilde den see sig gjendrevet af den uimodsigelige *Kiendsgierning*, at Mennesket ved *Aands-Ordet* i sin Mund ikke blot er *kiendelig* **A:298** skilt fra alt det *Umælende*, men *aandelig* hævet over hele den *synlige* og *haandgribelige* Verden til en usynlig, aandelig Verden, der i *Munds-Ordet* har sin egen *Soel* baade med *Lys* og *Livs-Varme*, saa at enten maatte *Menneske-Ordet* selv være *Menneskets* usynlige *Skaber*, eller, da dette var en klar *Selv-Modsigelse*, maa det *usynlige Menneske-Ord* være et eensartet, levende *Billede* af det *skabende Guds Ord*.

Er nu Mennesket virkelig en Skabning i *Guds Billede*, og følgelig et *aandeligt Guds-Barn*, avlet i *Guds Billede*, ligesom der staaer skrevet, at *Adam* efter Faldet avlede en Søn i *sit Billede*, som i sit *usynlige* Ord til levende Udtryk for *aandelige* og *hjertelige* Ting bar sit *Adelsbrev* i Hjertet og paa Tungen, da føl**US:443**ger det af Guds *Alvidenhed* og *Eiegodhed*, at Han baade forudsaae Faldet og vidste Raad til Opreisningen, da Han umuelig kunde lade *sit* Værk *ødelægges* eller lade *sit Barn* gaae *fortabt*, og herved knytter *Gienløsningen* i Tidens *Fylde* sig uopløselig til *Skabelsen* i Tidens *Ophav*, saa de forudsætte i *Tankens* og *Ordets* Verden (fornuftigviis

o: logisk) hinanden indbyrdes. *Gienløsningen* er vistnok en dyb *Hemmelighed*, men slet ikke dybere end *Skabelsen i Guds Billede*, og naar Mennesket kun, trods Syndefaldet, beholdt den væsenlige *Lighed* med Gud, som ligger i *Ordet*, da var ikke blot en vedvarende guddommelig *Aabenbaring* for *Mennesket* muelig, men da kunde *Guds* eenbaarne *Søn* ogsaa blive et *virkeligt Menneske*, født af en *Kvinde*, uden derfor mindre at være *Guds Søn*, thi *Guds-Ordet* |A:299 og *Menneske-Ordet*, som oprindelig er eensartede, behøvede kun at sammensmelte, for at *Guds Søn* tillige var *Menneskens Søn*, og *Menneskens Søn* *Guds Søn*. Det gjaldt kun om, at naar *Guds-Ordet* blev *Kiød*, det da ikke skedte efter *Kiøds-Villien*, men efter *Aands-Villien*, som vi bekiender, at vor *Frelser* vel er født af en *Kvinde*, men kun af *Marie-Mø*, |VU:116 avlet ved den *Helligaand*, saa at *Guds Søn* vel som kvindefødt, var et virkeligt *Menneske*, alle *Menneskers* Broder paa *Møderne-Side*, men havde intet af den *Smitte*, som forplantes ved kiødelig *Omgang*. Ligesom nemlig *Menneske-Ordet* er udsprunget af *Guds-Ordet*, saaledes er det i *Guds Billede* skabte *Menneske* skabt i den eenbaarne *Søn*, som er *Gud-Faderens Billede* fra *Evighed*, og *Mennesket* var derfor kun et *Guds-Barn* ligesom paa anden *Haand*, i den *Eenbaarne*, saa *Syndefaldet* var et *Af-Fald* fra *Guds* eenbaarne *Søn*, som maatte kunne afsones, naar den *Eenbaarne*, som var *uskyldig* deri, vilde fornødre sig til et *Menneske-Barn* og *paatage* sig al *Skylden*, og lide saavel den aandelige som den legemlige *Døds-Straf*, der er *Syndens Sold*; men om denne *Afsoning* skulde komme de syndige *Mennesker* til virkeligt og evigt *Gavn*, det beroede aabenbar paa, om de syndige *Mennesker* kunde og vilde lade sig paany optage i den *uskyldige Menneske-Søn*, som havde baaret alle *Menneske-Synder* og havde lidt *Døden* for dem, men havde, som *Guds* eenbaarne *Søn*, taget sit *opoffrede* men *aldrig forbrudte* *Menneske-Liv* tilbage fra den *Død*, der kun har *Ret* og *Magt* over det *syndige* *Kiød*.

|A:300 Denne det syndige *Menneskes* *Gien-Optagelse* i det *ny* *uskyldige* *Menneske*, og dermed i *Guds* eenbaarne *Søn*, som er baade *Gud* og *Mand*, det er jo vist nok ogsaa en dyb *Hemmelighed*, men dog slet ikke dybere end *Menneskets* op|US:444 rindelige *Forhold* til *Guds* eenbaarne *Søn*, da det *ikke* er noget *Fremmed*, men *sit Eget*, *Guds Søn* i *Mennesket* kommer til, og som *Guds-Ordet* i *Menneske-Ordet* lider for og optager i sig, og denne *Opreisning* er slet ikke mere gaadefuld og os ubegribelig end *Syndefaldet*, saa det ene maa være ligesaa mueligt som det andet.

Naar vi nu, efter disse *Betragtninger*, vender tilbage til den *christelige Oplysnings Grundsætning* om *Ordet* og *Troen*, da seer vi let, at under *Forudsætning* af *Menneskets* virkelige og kiærlige *Skabelse* i *Guds* eget *Billede*, og *Menneskets* deri grundede, utabelige *Barne-Forhold* til den *himmelske Fader*, da bliver *Gienløsningen* ved *Guds* eenbaarne *Søn*, der ikke betragtede sin

Guddommelighed som et Rov, men som en Salighed, hans Menneske-Kiærlighed ikke tillod ham at være ene om, denne vidunderlige Gienløsning bliver ikke blot en ventelig, men en følgelig Sag, og dog kun muelig ved den magesløse Kiærligheds-Gierning, som den eenbaarne Søns *Kiøds* |VU:117| *paatagelse*, barnlige *Ydmygelse*, sagtmodige *Selv-Opoffrelse*, taalmodige *Pine* og ligesaa bittere som uskyldige *Død*, unægtelig og klarlig er, og endelig, at *Sandheds-Ordet* om denne Guds eenbaarne Søns, Vorherres *Jesu Christi* Kiærligheds-Gierning maa være *det Guds-Ord*, hvortil *det faldne Menneskes* hjertelige Tro og |A:301| Tillid maa fæste sig, for derved at kunne *opreises* med den korsfæstede og opstandne Menneske-Søn og i hans Kraft føre et nyt Menneske-Liv i Guds Billede, der lige saa vist *forklares i Himlen* med den himmelfarne Frelser, som det gamle Menneske-Liv i Guds Billede under Syndens og Dødens Magt maatte *opløses* paa *Jorden*.

Hvorledes nu dette glædelige Budskab, dette christelige Julebud, dette Christi Evangelium, som Guds Naades og det evige Livs *Ord*, maatte komme os for *Øren* og *hvorledes* det maatte *troes* i vort Hjerte, for at gienløse, frelse og saliggjøre os, det kunde vi jo umuelig selv udgrunde, og Aabenbaringen derom har altid syntes, og vil, efter Skriften, altid synes den verdslige Viisdom en Taabelighed, saa vi kan ikke troe paa den Korsfæstede til Salighed, uden at blive de største Taaber i Verdens Øine, men det kan dog, som allerede Apostelen *Paulus* indskærpede, umuelig forhindre *Guds* saakaldte *Taabelighed* fra at være den *høieste Viisdom*, saa at naar Menneske-Livet i Guds Søns Tro nærmer sig Modenheds-Alderen, da vil de Troende ogsaa begynde at see Lys i Herrens Lys, og stykkeviis opdage den guddommelige Viisdom under Narre-Dragten.

|US:445| Naar vi saaledes veed, og har af Aarhundreders Erfaring seet det stadfæstet, at *Guds-Ordet* om den Eenbaarnes Kiødspaatagelse, Pine og Død, Helfærd, Opstandelse og Himmelfart, maatte, for at føde og finde den ægte, hjertelige og saliggjørende *Tro*, udtømme og fornødre sig ligesaa fuldelig, som den eenbaarne Søn, da han lod sig føde af Marie-Mø, |A:302| og at dette fornødrede Guds-Ord maatte længe bære sin Guddommelighed paa *Jorden* ligesaa lønlig, som Vorherre *Jesus Christus* bar sin, da han voxde op i Nazaret og var sine jordiske Forældre underdanig; naar vi er blevet os dette levende bevidste, og *fæster* derfor kiækt og udelukkende vor Christne Tro til *Troes-Ordet* ved Daaben, som *det Guds-Ord*, Vorherre *Jesus Christus* selv, mens han taledede guddommelig med Menneske-Røst paa *Jorden*, har i sin *Troes-Bekiendelse* lagt sin Menighed i Munden, og gjort til *Vilkaar* for hele den gienfødende, opelskende og salig |VU:118| gjørende *Livs-Kraft*, som han har skjult i de sædvanlig saakaldte "*Indstiftelsens Ord*" ved begge saakaldte Sacramenter, men som vi kalder hvad de

er: *Herrens egne Gierninger* med hans *Munds Ord til os*, som troer hvad hele Menigheden bekiender, saa at i den *Helligaands* Kraft bliver *Daaben* et *Gienfødsels Bad* og bliver *Nadveren* et evigt *Levebrød* for det i Guds Billede skabte, dybt faldne, men ligesaa højt opreiste Menneske; see, da lysner det for os over den store Gudfrygtigheds Hemmelighed, som er *Guds Menigheds Liv* i denne Verden, dyrekiøbt, ikke med Sølv og Guld, men med Guds Søns uskyldige Blod, som renses os af al Synd og meddeler sig os som det guddommelige Hjerteblood i Leerkar, med Guddoms-Kraften midt i vor Skrøbelighed.

Ordet og Troen er nemlig ingenlunde først ved *Syndefaldet* blevet de Grund-Kræfter, hvorved Menneske-Livet paa Jorden kan og skal vinde Udødelighed og himmelsk Forklarelse, men Ordet og Troen var fra Begyndelsen for Mennesket netop det |A:303|samme, som de er nu, saa det var ene ved *Troen* paa det aabenbarede *Guds-Ord*, at Mennesket, skabt af Støv i Guds sin Skabers Billede, kunde og skulde udvikles til guddommelig Bevidsthed, Klarhed og Herlighed, thi Menneske-Livets Gaade var lige fra Begyndelsen, at *Støv-Legemet* skulde blive *aandeligt* og *Menneske-Sjælen* af Erfaring lære at forstaae *Guds Aand*, og blive sig guddommelig bevidst i den *Eenbaarnes Favn*, som hans *Brud*, og da nu Guds Munds Ord er Aandens eneste kiendelige Liv-Udtryk paa Jorden, hvori den usynlige Verdens Kræfter giennem Hørelsen *sandselig* gjør sig giældende midt i den |US:446|*synlige* og haandgribelige Verden, saa maatte det ene være ved *Guds-Ordets* Kraft, at hele *Udviklingen*, *Forvandlingen* og *Forklaringen* kunde foregaae i *aandelig* Retning med *evigt* Øiemed, og da *Troen* er *Menneske-Hjertets Sikkerhed* paa hvad der er skjult for Øiesynet og unddraget selv den fineste Haand-Følelse, saa beroede *Guds-Ordets* hele Kiærligheds-Gierning hos Mennesket paa *Troen*, som Hjerte-Haanden, der godvillig griber og lukker sig om Guds-Ordet, hvorfor det lige saa vel i Paradis, som derudenfor var *Tvivlen*, som fældte Mennesket, bragde Hjertet til Fald, berøvede det Aanden, som er Guds-Ordets Livs-Kraft, og gjorde det til Syndens Slavinde og Dødens Rov.

Havde derimod Mennesket bevaret *Troen*, holdt fast paa Guds-Ordet og deri beholdt Guds-Aanden, da vilde den saakaldte poetiske |VU:119|Anskuelse, den *billedlige* Selv-Betragtning, hvortil Mennesket var skabt og ved *Ordets* Meddelelse vidunderlig skikket, daglig |A:304|have stadfæstet og klaret sig, indtil Legemet var blevet Aandens *velbehagelige Bolig*, *fuldkomne Redskab* og *klare Speil*, ligesom Menneske-Ordet med det samme vilde have udviklet sig til et sandt og klart *Udtryk* for Guds-Ordets *Indtryk* paa Menneske-Hjertet; men ved *Tvivlen* om Guds-Ordets Sandhed og Elskelighed og ved det deraf flydende *Affald*, kom Mennesket, ligesaa vel aandelig som legemlig udjaget af Guds Paradis, til at staae i et

pinligt og fortvivlet Forhold til Guds-Ordet fra Begyndelsen, der oprindelig var en Spaadom om Menneske-Livets Udvikling til Gudommelighed, der baade kunde og vilde hos det troende Menneske bevise og opfylde sig selv, altsaa var en *Kiærligheds-Erklæring*, et Evangelium og Julebud, men blev nu en *Kiærligheds-Lov*, som det faldne, syndige Menneske hverken kunde elske eller opfylde, og skulde dog, for Samvittighedens og Sandhedens Skyld troende bøie sig under, saa *Hedenskabet* med sit falske eller dog forvanskede og forkvaklede Guds-Ord, og *Jødedømmet* med sit idelige Oprør mod *Loven*, er forstaaelige nok, thi uden vi seer Tegn og underlige Gierninger, troer vi naturligviis ikke paa det Guds-Ord, som fordømmer os, og da man altid *kan tvivle* om *forbigangne* Tegn og underlige Gierninger, saa tabes den kolde Tro, de fremtvinger, hardtad saasnart Underet ophører.

Fra dette Stade skal vi betragte Guds Naades Ord, Gienløsnings-Ordet, der, ligesom Skabelse-Ordet, kiærlig tiltaler Menneske-Hjertet, forlanger intet af det uden *Tro*, og lover det da *Liv og Salighed* uforskyldt, saa *det Guds-Ord* kan elskes, altsaa levende troes paa af det faldne Menneske, og **IA:305**skøndt *Ordet* **IUS:447**falder vanskeligt at troe, fordi det har hele Verden og Verdsligheden imod sig, saa maa det dog, for at giøre sin vidunderlige Virkning, omfattes med en fast og levende Tro, der ikke forlanger Tegn og underlige Gierninger, men føler i Haabet om at overvinde Verden Mod til at trodse den. Dette Haab vilde imidlertid finde sig skuffet og forsvinde tilligemed Frimodigheden, dersom ikke Herren allerede her skiænkede os i Løn det ny Liv, med den altid voxende Kiærlighed, som er sig selv Borgen for Seier og Udødelighed, saa *det Guds-Ord*, som hos de Troende skal udrette den store *Kiærligheds-Giærning*, som er Synderes Frelse, maa ligesaa vel være et Gienfødelses og et kiærligt Fællesskabs Ord, som **IUV:120**et Synds-Forladelses og Gienløsnings Ord, altsaa et Troens Ord *med den Helligaand*. Derfor siger Herren: salige de, som *ikke* har *seet*, men dog troet! thi for at Guds-Ordet kan øve sin saliggjørende Virkning paa Menneske-Hjertet, maa det ikke blot *troes* som reen, guddommelig Sandhed, men ogsaa *troes paa* som guddommelig *“Aand og Liv,”* og denne hjertelige, tillidsfulde Tro findes ikke, hvor man *kun* troer fordi man har seet, eller hvor man grunder og bygger sin Tro paa noget Andet end *Guds-Ordet* selv og dets guddommelige *Indtryk*. Denne *blindfødte Tro*, som vi, uden at ændse Verdens Spot, maae kalde den, synes vistnok vanskeligere at bevare for det faldne end for det ufaldne Menneske, baade fordi Gienløsnings-Ordet falder urimeligere end Skabelse-Ordet, og fordi Guds Naades Ord kun virker i Løn, saa *“Hjertets Øine”* kan **IA:306**hverken saa snart oplades eller saa klart oplyses, som det vilde skedt i det oprindelige Paradis, naar Mennesket havde bevaret den oprindelige Tro, men paa den anden Side er Gienløsnings-Ordet

en langt klarere Aabenbaring af Guds *Fader-Kiærlighed* end Skabelse-Ordet, saa Hjertet kommer langt lettere til at elske det, og *Kiærlighed*, som gjør alting let, gjør allersnarest og allervissest *Troen* paa *Kiærlighed* let. Herren har derhos i sin kiærlige Viisdom sørget for, at *Troen* paa Gienløsnings-Ordet har to urokkelige Støtter: den ene i *Menighedens* lydelige *Troes-Bekiendelse* ved *Daaben*, som er det sikkert af alle *udvortes Vidnesbyrd*, og den anden i det sikkert *indvortes Vidnesbyrd*, som er Guds Aands og vor Samvittigheds forenede Bekræftelse af den *Syndsforgaldelse*, som Guds Naades Ord strax skiænker de Troende, saa vi vil altid i *Menighedens Vidnesbyrd* finde Grund nok til *Troen*, og i Følelsen af *Guds-Freden*, som Guds-Ordet "Fred være med dig!" skiænker, kunne sige til *Menigheden*, som Mændene til den Samaritanske Kvinde: nu troer vi [|US:448](#) ikke længer for din Tales Skyld, thi vi har selv faaet at vide, at denne *Jesus* er *Christus*, Verdens Frelser.

Det vilde derfor endogsaa være aldeles ubegribeligt, hvis ikke alle Mennesker, saasnart de høre *Troens* Ord, heller end gierne modtage og bevare det i deres Hjerte, dersom Herren ikke, ved *Forsagelsen*, lærde os, at man maa først *omvende* sig, før man *kan* troe Evangeliet, medens al Erfaring lærer os, at *Omvendelsen* falder alle Syndere saa vanskelig, at den synes dem umuelig, og at al den [|A:307](#) *Tro* paa Guds Naade i *Christus*, som man kan faae *uden* *Omvendelse*, er *dødfødt*.

[|VU:121](#) Dette kommer imidlertid ingenlunde af den christelige *Omvendelses* Vanskelighed i sig selv, thi da den christelige *Omvendelse* kun bestaaer i det oprigtige Ønske, at blive ham kvit, der, som den store *Menneske-Morder* ligesaa vel er *Menneske-Hjertets* arrigste Fiende, som han er *Mørkets* Fyrste og *Løgnens* Fader, Guddoms-Lysets og den sande Guds arrigste Fiende, saa kan det igunden aldrig falde et Menneske vanskeligere at omvende sig til den guddommelige Frelser, end det faldt den forlorne Søn i Lignelsen, som Svine-Hyrde, med Hungers-Døden for Øine, at gaae i sig selv og ønske sig hjemme i sin kiærlige Faders Huus; men lige saa umuelig som en sand *Omvendelse* er for *Løgnens* Fader, ligesaa umuelig er den for alle hans Børn, og i samme Grad da, som vi har ladet os overtale af Fristerens søde og sledske Ord til at tage ham i Faders Sted, i samme Grad bliver følgelig *Omvendelsen* til vor himmelske Fader og Hans eenbaarne Søn os vanskelig, da den forudsætter, at vi selv under *Frafaldet* og midt under *Syndens* Herskab, dog igunden har beholdt *Tro*, som et Senepskorn, paa vor himmelske Faders af os gruelig miskiendte og med sort *Utaknemmighed* lønnede *Kiærlighed*. Dette, at den christelige *Omvendelse*, som den *Christne Tro* klarlig forudsætter, vel meget dunkelt men dog ligesaa vist og virkelig forudsætter *Troen* paa den Guds Faderkiærlighed, i Hvis Billede Mennesket er skabt, det giver vel den Christelige Saliggjørelses-Orden det Skin af *Taabelighed*,

som er Korset, alle Herrens Disiple maa bære efter **1A:308**ham, men det afhjemler derfor ikke desmindre den store Oplysnings-Grundsætning, der gjør Guds Viisdom Ære, at det fra først til sidst er *Ordet* og *Troen*: Guds-Ordet og Menneske-Hjertets Tro derpaa, hvorved al Guds Gierning paa Jorden udrettes, som Herren selv har sagt: dette er Guds Gierning, at I troer paa Hans Søn; thi *Sønnen* og *Ordet* er jo for evig een og den samme!
